

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

METODICKÉ LISTY

výstup projektu **Vzdělávací středisko pro další vzdělávání
pedagogických pracovníků v Sokolově**

reg. č. projektu: CZ.1.07/1.3.11/02.0005

Sada metodických listů: ***KABINET ČESKÉHO JAZYKA***

Název metodického listu: ***Čtenářská gramotnost – 1. ročník***

Název příspěvku	Čtenářská gramotnost – 1. ročník
Jméno autora	Mgr. Lenka Semrádová
Stručná anotace	Souhrn aktivit v podobě pracovního listu rozvíjejících čtenářskou gramotnost u žáků 1. ročníku ZŠ
Očekávaný výstup vzhledem k RVP ZV	<ul style="list-style-type: none"> · plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti · porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti · píše správné tvary písmen · správně spojuje písmena i slabiky, kontroluje vlastní písemný projev · píše jednoduchá sdělení · rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova · člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky
Rozvíjené klíčové kompetence	<p>Kompetence k učení</p> <ul style="list-style-type: none"> · vyhledává a třídí informace a efektivně je využívá v procesu učení · uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí · porovnává získané výsledky, kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti · oznamá smysl a cíl učení, má pozitivní vztah k učení, posoudí vlastní pokrok <p>Kompetence komunikativní</p> <ul style="list-style-type: none"> · naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse <p>Kompetence pracovní</p> <ul style="list-style-type: none"> · používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, dodržuje vymezená pravidla <p>Kompetence k řešení problémů</p> <ul style="list-style-type: none"> · vyhledává informace vhodné k řešení problému, samostatně řeší problémy, volí vhodné způsoby řešení
Průřezové téma	Osobnostní a sociální výchova
Organizace časová	Pracovní listy jsou určeny k průběžnému zařazování do hodin čtení na konci 1. ročníku. Případně je lze použít jako hodinovou práci (cca 3 vyučovací hodiny).
Nutné pomůcky a prostředky	Pracovní listy, nůžky, lepidlo, pastelky, pero, tužka

Použitá literatura a zdroje	Mühlhauserová, H., <i>Český jazyk a komunikace pro 2. roč.</i> , Znojmo, 2008 Kramplová, Iveta a kol.: <i>Netradiční úlohy aneb čteme s porozuměním</i> , Praha : Ústav pro informace ve vzdělávání, 2002 http://www.ctenarska-gramotnost.cz/
Poznámka	Příloha – Pracovní listy

Metodické pokyny

Tento soubor pracovních listů je zpracován s cílem rozvíjet čtenářskou gramotnost začínajících čtenářů, u nichž je dostatek prostoru pro vhodnou motivaci. Tedy rozvíjet schopnost porozumění psanému textu, přemýšlení o něm a jeho používání k dosažení určitých cílů, rozvoji vlastních schopností a vědomostí a k aktivnímu začlenění do života společnosti. Takto definuje čtenářskou gramotnost mezinárodní výzkum OECD PISA.

V úvodu doporučujeme použít metodu „asociací“, která žákům pomůže vybavit si na počátku aktivity, co o dané problematice vědí nebo co si myslí, že vědí. Předkládáme jednoduchou podobu myšlenkové mapy, do které si žáci mohou samostatně zaznamenat své asociace a následně můžeme shrnout nápady do společné myšlenkové mapy třídy.

Při práci s myšlenkovou mapou bychom měli respektovat tyto zásady:

- Žáci mohou říct cokoli, co je právě napadne.
- Nápady nehodnotíme a nekritizujeme.
- Okamžitě zapíšeme každý nápad bez výjimky.
- Čím více nápadů, tím lépe.
- Neplatí, že každý z žáků musí mít nějaký nápad.
- Pokračujeme v zapisování tak dlouho, dokud se objevují nové nápady.

(Nový tvar přidáte klepnutím pravým tlačítkem myši do diagramového pole, objeví se panel nabídky, zvolte „vložit tvar“ a můžete pokračovat v zápisu nápadů.)

Jednotlivá cvičení doporučuji nechat vypracovat samostatně, aby si žáci vždy na závěr mohli sami zhodnotit svoji úspěšnost do tabulky smajlíků, která je součástí každého cvičení.

Úvodní text si mohou žáci nejprve přečíst samostatně (i za domácí úkol) a posléze si jej přečtou společně ve třídě. Daný text mají stále k dispozici. Pokud budete materiály tisknout a zvolíte postupné zpracovávání v rámci několika hodin, doporučuji dát dětem materiál kompletní.

1. cvičení

Pokyny čtou žákům učitelé, doporučuji ujistit se, že porozuměli zadání. (Například vymyslet slovo, ve kterém je slabika – *ny* a namalovat ho, představit si, jak voní, jaký má povrch a podobně – pomáhá rozvoji čtenářských strategií „vytváření představ“).

2. cvičení

V tomto cvičení se žáci třídy dohodnou, kterou píseň o lese zazpívají (učí se pravidlům diskuse, hájit a obhájit svůj názor) a k sebehodnocení bude sloužit obrázek k písni, kdy učitel posoudí, jestli obrázek opravdu souvisí s vybranou písní.

3. cvičení

Legendy čtou žáci s učitelem, vypracovávají postupně, samostatně.

Řešení křížovky: 1.

4. cvičení

viz zadání

5. cvičení

viz zadání

6. cvičení

Řešení: tatínkem – košík – maminkou – posedu – lišek. Slova musí být přesně v tom tvaru, v jakém se nacházejí v textu.

7. cvičení

Žáci k obrázkům složí z písmen slova: les, košík, koláč.

8. cvičení

Zvířátka si žáci společně pojmenují a zpracují seznam otázek k tématu – například: Jak se jmenuje mládě jelena? (čtenářská strategie „kladení otázek“), na které odpoví nebo pod vedením učitele odpovědi vyhledají.

9. a 10. cvičení

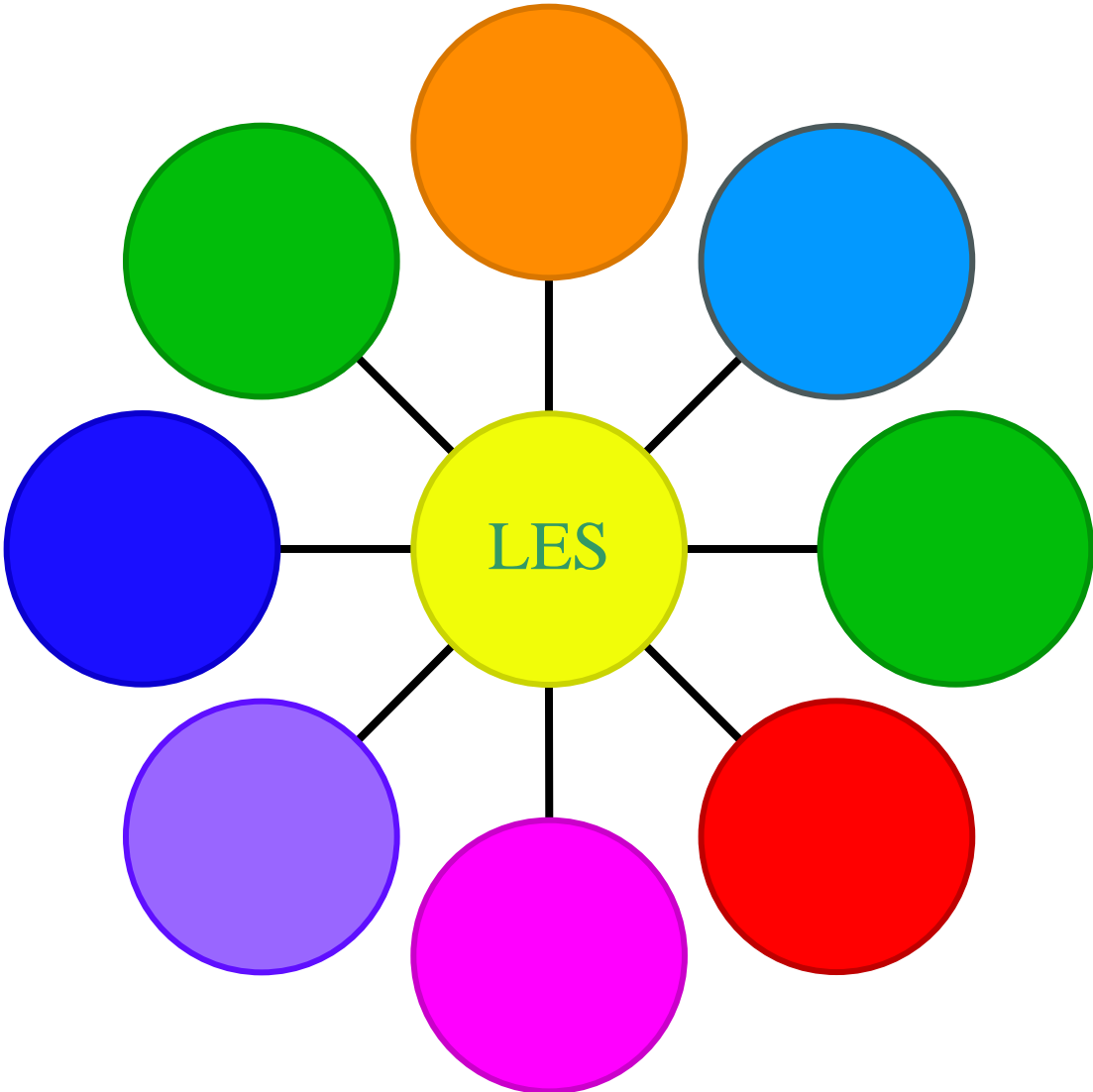
Mohou vypracovat souběžně.

Start zelené políčko, cíl červené políčko. Řešení: ráno – nosí – síto – topí – píše – šedá – dáte – tesá – sáně – něco. Tato slova budou žáci následně doplňovat do cvičení 10, které mohou využít jako nápovědu.

11. cvičení

viz zadání

Po vypracování každého úkolu by měli být žáci seznámeni se správným řešením. Cílem sebehodnotící tabulky je rovněž dát možnost učitelům zjistit, které čtenářské strategie je třeba dále u žáků rozvíjet. Následně je možno na základě podobných cvičení pozorovat případný posun či stagnaci ve vývoji čtenářské gramotnosti.

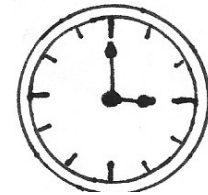

PŘÍLOHA

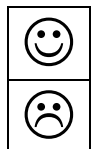
V lese

Ondra šel ráno s tatínkem do lesa. Domů nesou plný košík hub. Na pasece našli pět lišek. Mezi břízami tři kozáky a u posedu sedm hřibů. To bylo radosti! Cestou ještě natrhali maliny a borůvky. Co s nimi udělají? S maminkou doma upečou koláč.

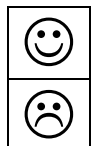
1. Najdi v textu slovo, ve kterém je slabika „ny“, a slabiku pak spoj s obrázkem.

ny

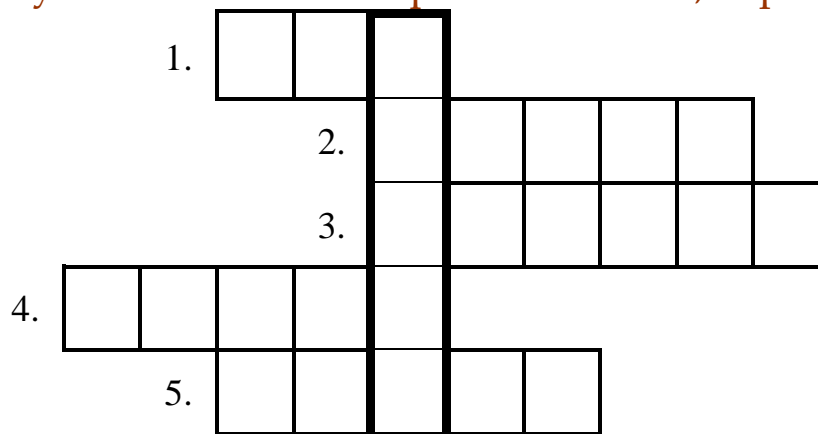

2. Zazpívej písničku o lese a namaluj k ní obrázek.

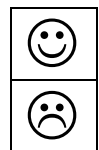
PŘÍLOHA

3. Vylušti křížovku a napiš celou větou, čím pírkem Ondra našel.

1. Rostou v něm listnaté, jehličnaté stromy, houby.
2. Jméno chlapce, který šel na houby.
3. Lesní plody.
4. Co se upeče?
5. Listnatý strom s bílou kůrou.

Odpověď:

4. Zeleně podtrhni v článku větu, která říká, co Ondra s tatínkem našli u posedu.

5. Zkus vymyslet rým na slovo *liška*.

liška – _____

PŘÍLOHA

6. Bludiště – vybarvi pouze slova, která se nacházejí v textu, a pomoz Ondrovi najít cestu domů.

tatínkem		houba		posedu	osm
borůvky	lesík	košík	srna		strom
jelen			tatínek		lišek
maminka			maminkou		

7. Rozstříhej písmena, slož z nich slova a nalep do mřížek u obrázků.

--	--	--

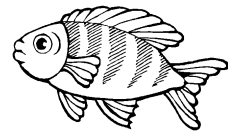
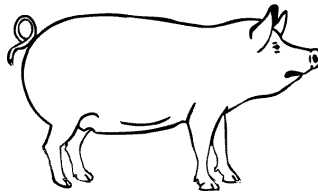
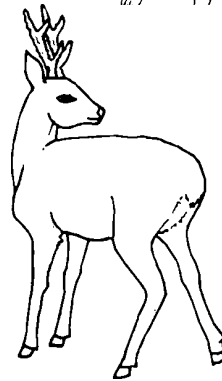
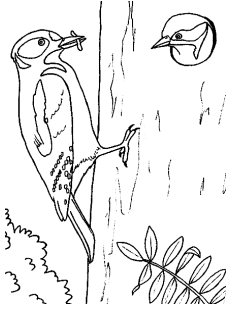
--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

	Š	L	Č	K	O	S
L	Í	K	Á	O	K	E

8. Vybarvi zvířátka, která žijí v lese.

9. Slovní kopaná

rá

sí

dá

sá

te

to

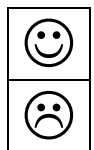
no

pí

co

ně

še

PŘÍLOHA

10. Nalezená slova ze cvičení 9 doplň do vět.

Vstávám brzy.....

Kočka kořata.

Mouku prosíváme přes

V kamnech se dřevem.

Honzík úkol.

Na větvi sedí hrdlička.

Co si k obědu?

Tesař..... trámy na střechu.

Odnes ty na půdu!

Slyšel jsi?

11. Doplň chybějící čárky:

Zajíc skače přes pole. Nad zahonem zeli poletuje motyl
bělasek. U potoka kvaka žaba. Na pařizku se vyhřiva
zmije. Lesem běži liška. Na nebi leta kaně. U rybníka
stojí čap. Na zahradce rostou tulipany a sedmikrasky.
Sluničko nas zahřiva.

Zaznamenej si výsledky jednotlivých cvičení do tabulky
a zapiš si celkový počet úspěšných a neúspěšných odpovědí.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	celkem
								
								

Autor obrázků: Mgr. Semrádová